

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 11.03.1911**

Číslo ročníků: **1, 5**

Číslo výtisků: **1, 5**

Datum vydání čísla: **11.03.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

Budeme-li pozorně sledovat začátky vyučování dítek našich, shledáme, že mnozí rodiče, ba i učitelé začínají přímo slabikářem. Je to starý zvyk. Tak začínalo naše učení. A pak chybí nám návody k tomu, čím a jak bychom mohli zaměstnati malého tvora, v němž se probouzí láska ku vědění a samostatnosti. Dítě, které dostane poprvé do ruky slabikář, hledá v učení písmenek něco zajímavého pro sebe. S velkou radostí chápe se této nové proň práce. S radostí hledí zadost učiniti rodičům nebo učitelům a velmi ochotně naučí se několika písmenkám. Den ode dne však tato málo zajímavá proň práce počíná je nudit a dítě ztrácí k ní chuť. Svědomitý učitel hledí oblehčiti dítěti práci, osladit něčím hořkou pilulku, a bere útočiště k různým chytrástkám. Dává dítěti vyřezávat písmenka nebo je vyhledávati v nějaké knize a podobně, čímž vskutku usnadňuje rychlejší postup učení. Na podobné chytrácky však se ztrácí spousta času učitelova, ztrácí též mnoho sil i dítě.

Táži se, stává se dítěto rozumnějším a samostatnějším, když umí čísti již v 6 místo v 7 letech? Bohužel, shledáváme pravý opak. Každý učitel vlastním pozorováním přesvědčil se, že většina jeho žáků, kteří začali učení v 7 letech nebo o něco později, mnohem lépe prospívají a pracují pilněji a s větším zájmem, ba po několika měsících daleko předčí svoje spolužáky, kteří uměli již před rokem čísti.

Učení dítek do 7 let je násilím nad jejich svobodou, poněvadž toho ve věku tom nepotřebují. Dáme-li na vůli dítěta, nevidíme, že vždy více bude jej zajímati ruční práce, hra, zpěv, poslouchání pěkných povídek. Má-li však na starosti knihu a písmenka, není ani hra proň tak zábavná.

Znamenitý pedagog Ušinský radí začínati učení od 7 let. Dodává však, že raději něco později, než o něco dříve.

Bohužel, my učitelé nemůžeme se vždy řídit radou vynikajících pedagogů. Neboť odřekneme-li učit šestileté dítěto, neuvěří nám, že to děláme ze zásady a v zájmu dítěte, nýbrž vyčtou nám nedbalost a lenost.

Když malé dítěto začíná se učiti, rozumí se, potřebuje stále pomoci a vysvětlení. Jeho samostatnost následkem toho se nevyvíjí, pročť i později ze zvyku samostatně pracovat nedovede. Bez pomoci učitele nesvede ničeho.

Velmi často vidíváme, jak rodiče se chlubí svými dětmi, ukazu-

jíce, čto všechno již umějí. Malé děti lehce se poddávají takové „dresirovec“ (výeviku) a dovedou překvapit svými vědomostmi. Takové dítěto však není nic jiného než automatický stroj. Často bývá, že dítěto, které v útlém mládí prospívalo znamenitě, později prospívá sotva dostatečně. Pravý opak vidíme na dětech, které začali učení později. Všichni slavní mužové vesměs začali učení o mnoho později než v 7 letech, což jim úplně neškodilo přinejmenší mnoho dobrého človlčestvu.

Jsmo přesvědčeni, že předčasně učení je dítěti velmi škodlivé, nicméně však nacházíme dobu útlého mládí velmi vhodnou k nějaké práci. Doby té má učitel též náležitě využít.

Zdravé, normální dítě hlavně se zajímá živou přírodou, chce vše vidět, slyšet, ohmatat, hledá samostatnou práci, vyhledává společnost sobě rovnou.

Vychovatel je tedy povinen obklopit jej vším tím, co může na vysoký stupeň povznésti vzácné dary duše dítěta.

Rozvíjeti tyto krásné city dětské duše má účelně zřízená dětská zahrádka.

Předně v takové zahrádce zřetel obrácen má býti na to, by dítěto seznamovalo se s přírodou. Děti velmi ochotně sledují život zvířat a ptactva, rády je krmí a je obslouží. Líbí se dětem též pěstování různých rostlin. Jestliže vychovatel náležitě využije lásky dítěte k přírodě, výsledky budou znamenité, nebo pozorováním přírody dítěto netoliko obohacuje svůj rozum poznáním, nýbrž učí se samostatně o věci souditi.

Konečně pozorováním přírody vyvíjí se též láska k krásné věci a dítěto začíná chápati krásu přírody ba i dá se jí unésti.

Vypěstovat city lásky k dobru a ke krásnému, jest jediný úkol dětské zahrádky.

Juroslav Bouček.

Jindy umírali mužové pro čest, pro blaho svého národa: my však z téže příčiny budeme žiti a pracovati.

Havlíček.

DOPISY.

Z Kirilovky (na Kavkaze).

Radostně přijali jsme zprávu, že počíná opět vycházeti český časopis, věnovaný zájmům české větve na Rusi. Doufáme, že tentokrátě všichni krajané vykonají svou povinnost a nedají mu zaniknouti.

V zaslaných mně číslech přečetl jsem s velkým zájmem zprávy o našich osadách na Volyni a Krymu. Při tom nemohl jsem se ubrániti pocitu trpkosti, seznav, jak mačesky zachoval se osud k nám, Čechům kavkazským. V druhých osadách, zejména na Volyni, těžká práce zemědělská jest odměněna všestranným rozkvětem hospodářským i společenským, kdežto my zde jenom živíme.

Osud byl nám nepřízniv již ze samých počátků.

Byli jsme sem pozváni ruskou vládou, abychom jakožto hospodářsky vyspělejší vyučili ruské sedláky racionálnímu hospodářství. Každá rodina obdržela od vlády 30 desjatin půdy, nikoli však ve vlastnictví, nýbrž k pouhému používání. Tyto poměry trvali dosud a my nacházíme se v poměru tak zvaných „казенныхъ крестьянъ“. Tímto omezením jsme ve značné nevýhodě proti svým krajanům v druhých částech říše. Kromě toho při rozdělo-

vání země, nám byla dána špatná půda, holá skála a opuka; černozem dostali kozáci.

Země byla pokryta lesem. Co práce, co krvavého potu nás to stálo, než jsme přizpůsobili ta svá políčka ku vzdělávání! A nyní, po tolikaletém namáhání, jedva se užíváme výnosem svého hospodářství.

Docházející k nám agronom tvrdí, že opuková země jest nejlepší, že rodí pšenici, víno i tabák, ale nutno prý ji dobře překopati na půl aršinu hluboko. Kdo ale může to udělati? Kdo může nésti náklady, spojené s touto prací? Kdybychom vládli takovými prostředky, to bychom raději nakoupili nejžirnějšího černoze mu, na kterém se hospodáří mnohem příjemněji.

Podnebí jest zde surové, řádí často bora, (surový severo-východní vítr) vlivem jeho zahynulo mnoho českých osadníků. Ono jest i příčinou, že obilí se zde daří pramizerně; desjatina dá nanejvýš 50—55 pudů. Naši počali pěstovati tabák. Několik let to šlo dobře, potom však vláda ztížila pěstování této plodiny tak, že jsme byli nuceni toho zanechat. Komu prostředky dovolily, vzdělal svoji půdu na vinohrad. Na to bylo potřebi hodně peněz — jedna desjatina spotřebovala 3000 rublů. A nyní, když máme víno, nemá-

me zase na ně pravidelný odbyt. Tím se stalo, že mnozí, dříve pracovití a střízliví hospodáři, počali pít víno a klesli na opilec, čímž se kulturní úroveň naší osady značně snížila.

Dobry výtěžek poskytuje nám „škumpije“.*) Letos nám platili až 1 rubl 50 kop. za pud. Člověk ji může nasbírat za den až dva pudy. Ovšem, něco z výtěžku ujde na dovoz do města — ale přece se při tom vydělá mnohem více, než na tabáku i na víně. Ale i tento výtěžek, zdá se, nepotrvá dlouho, neboť na škumpii počínají chodit různí trhaní z města a často ukradnou nám to, co máme v horách na mlatech uchystáno. Proto musíme ji voziti domů zelenou, což však je nevýhodno, poněvadž je velmi těžká.

Velice naší osadě prospěl náš inspektor drobného úvěru: Otevřel nám záložnu (ссудо-сберегательную кассу), a nyní můžeme stavěti. Dvory nabývají lepšího vzezření, stavíme i kostel. Již jej máme pod střechou; nyní se asi bude stavěti hospoda, která jest nezbytná, poněvadž do kostela budou jezdit z daleka, i musejí někam zajít.

Ještě jeden veliký nedostatek má naše osada — k neuvěření špatné cesty. Silnice vede jen ruskými osadami — z českých má ji jen Glebovka. U nás jest samý výmol, samá skála a bláto. Se všech stran voda stéká potůčky k cestě a po ní pak teče dále jako řekou, vymílají ji. Kde se dostane na pole, odnáší půdu. Úřady se nestarají, aby nám pomohly. Vzpomenou si na nás jen tehdy, když je třeba odváděti daně nebo vykonávají různé práce, jako voziti různým úředním zřízením dříví a pod.

Poselencec.

Z Českého Straklova.

(Volyň. gub., Duben. új.).

Když jedeme po železnici z Rakouska přes Brody a Radzivilov, přijedeme na stanici Dubno. Po pravé straně nádraží vidíme velmi hezkou velkou osadu, rozloženou na veselém návrší. Obec ta sestává asi ze 100 čísel a má tři rozsáhlé ulice. Obytná i hospodářská stavení jsou pěkně uspořádaná, skorem u každého dvora je dobře opatrovaná zahrada, v stáří as 20 let. Tato osada se

*) Škumpa (škumpija) jest keř s pěknými, v létě ohnivě červenými listy. Roste na téměř holých skalách v opukové půdě. Sušené listy jeho obsahují nejjemnější tříslovinu a jiné cenné látky, jichž se používá k vydělávání nejlepších koží (saffianu, korduannu), jakož i k barvení koží i látek vlněných, bavlněných i hedvábných.

nazývá Český Straklov a byla založena r. 1875. Tehdy čeští hospodáři, počtem 70, koupili od dědiců Skříneckých 1029 desjatín půdy za obnos 62.000 rublů. Koupě tato byla uzavřena jednotně i sepsána o ní jediná kupní smlouva, v níž není zaznamenáno, jakou část pozemků každý jednotlivce kupuje. Jen v plánu a v obecním seznamu je zaznamenáno, které pozemky jednotlivcům patří. Rozměr podílů hospodářů řídí se obnosem, jaký při koupi složili, a tak jsou u nás hospodářství různé velikosti. Největší má 100 morgů, pak jsou dvorce s 60, 50, 40, 15, 10, 5, 3, 2 i 1 morgem. Zvláštní shodou okolností jest u nás jeden hospodář se 100, a jeden s jedním morgem. Většina dvorů má od 10 do 30 morgů. Z koupených pozemků byla jen 1/4 orná půda, ostatní bylo pokryto špatným lesem a liskovím, jehož část byla jen s velkým namáháním přeměněna v role. 40 desjatín zaujímají bařiny, jimiž protéká řeka Ikva, dávající obci roční důchod 100 rublů (obec pronajímá rybolov). Luk jest u obce asi 50 desjatín; částečně jsou také bažinaté, takže v mokřem létě se musí seno vynášeti na zádech a na holích. Na našich polích daří se všechny druhy obilí i zelin, musíme však každé tři roky hnojit. Také jsou zde chmelnice, ale malé, neboť, jak jsem svrchu řekl, obec je rozložena na rozlehlém návrší, kam vítr má svobodný přístup, což chmeli ovšem neprospívá. Les pokrývá více než 500 desjatín a je vzdálen od obce přes 10 verst; cesty k němu jsou velmi špatné. Půda pod ním je písčítá. Les je 30—35-tiletý, většinou dubový a borový; tu a tam jsou habry, břízy a osyky. Starých stromů je málo, poněvadž v prvních letech nouze donutila hospodáře prodati židům na vysekání nejlepší části lesa za laciný peníz. V lesích se nacházejí lomy na vápence i stavební kámen.

Jak jsem již řekl, je obec naše velmi hezká, ale pozemky jsou daleko rozházené. Hospodářství jsou nevelká; půda je nyní drahá (400 rublů morg), a proto se mnozí krajané zabývají řemeslem a obchodem.

Na hlavní ulici stojí lity památník s podobou Krista, ohražený železnou mřížkou. Je to dar manželů Sazečkových a nachází se na místě, kde stál kříž, postavený obcí při založení osady. Pomník je zhotoven tovaryškem p. Stránským a slouží k okrase naší obce.

Máme zde od r. 1880 obecnou školu, která se nyní nalézá ve správě státní. Potřebuje však opravy; již loni obec určila na to 2000 rub-

lů z kapitálů, který se utvořil z přeplatku na podušní dani, ale peníze dosud nebyly nám vydány.

Vedle školy jest skladiště hasičského nářadí. Obec založila r. 1906 spolek dobrovolných hasičů, který měl při založení 30 činných a přes 70 přispívajících členů. Na jeho založení obec věnovala 800 rublů, zemstvo 100 rublů. Máme stříkačku za 600 rublů a všechno ostatní hasičské nářadí v nejlepším pořádku. Potřebné odborné knihy byly objednány od Ústřední hasičské jednoty české. Hasičský spolek pořádá četné taneční i divadelní zábavy. Při divadelních představeních bývá nám na závadu, že naše mládež namnoze bohužel neumí čísti česky. Jinak by se divadlu u nás muselo dařit, neboť obec je velká a zámožná. Zábavy vynesly spolku za dobu jeho trvání přes 800 rublů. Členové spolku mají pěkný tmavomodrý stejnokroj s čamarou.

Máme svoji obecní pojišťovnu proti ohni. Založili jsme ji letos a obec složila základní kapitál v obnosu 5000 rublů. Pojištění jsme složili již na 300 rublů.

Straklov má svůj průmysl. Počet průmyslových závodů není četný, ale za to ty, které máme, zdatně pracují. Pan Stránský zařídil zde pěknou továrnu na hospodářské stroje a patentní sušírny na chmel. Práce má množství a jeho stroje se těší oblibě, jak u nás, tak v okolí. Má v úmyslu rozšířit podnik a bude nejspíše v brzkou stavět slévárnu.

Druhým průmyslovým podnikem u nás je soustružnická dílna pana Antona. Vyrábí hlavně dřevěné zátky pro pivovary, dřevěné kohouty a j. Dílna pracuje ve velkém a jak jsme slyšeli, bude se též rozšiřovat.

J. Grmela.

Z Marjatina (Volyň. gub.). Je nás zde malá hrstka mezi domorodými rolníky. Z počátku žilo se nám velmi těžce, neboť naši sousedé nám činili všemožné příkoří, na př. spásali svým dobytčím úrodou na našich polích, odvolávajíce se na servituty jež jim zajišťují jistá práva na těchto pozemcích, a vyhrožující nám bitím a vypálením, budeme-li jim v tom brániti; v agrárních nepokojích vykáceli nám celý les. Hospodáři se „čerezpolosno“, a proto nemůžeme vésti hospodářství řádně po našem způsobu.

V poslední době se naše stavení trochu zlepšilo. Máme zde obecnou školu, v níž se naše děti učí společně s domorodými obyvateli a dosti dobře se snášejí. Náš učitel p. Marek je syn českých rodičů; ve škole vyučuje se rusky. Toto spo-